

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ยูเนสโก^๑ ได้ให้คำนิยามของระดับการศึกษาของบุคคล (Educational Attainment of a Person) ไว้ว่า เป็นขั้นสูงสุดหรือระดับสูงสุด (Highest Grade or Level of Education) ที่บุคคลนั้นสำเร็จการศึกษาในระบบการศึกษานั้น ๆ การกำหนดระดับการศึกษาให้ยึดถือขั้นสูงสุดที่สอบได้เป็นเกณฑ์ เช่น บุคคลที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จะถือว่ามึระดับการศึกษาเป็นชั้น ๓ (Grade 3) บุคคลที่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาที่ใช้ระบบการศึกษา ๖ ปี แล้วไม่ได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา จะถือว่ามึระดับการศึกษาเป็นชั้น ๖ แต่ถ้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาเป็นเวลา ๓ ปี จะถือว่ามึระดับการศึกษาเป็นชั้น ๙ แต่ถ้าบุคคลใดที่ใช้เวลาอยู่ในโรงเรียน ๙ ปี แต่สอบได้ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ระดับการศึกษาของผู้นั้นจะเป็นชั้น ๖

สถิติเกี่ยวกับระดับการศึกษาของประชากร ในบางประเทศได้ยึดถือระดับสูงสุดที่สอบได้ (Highest Level of Education Completed) เป็นเกณฑ์ เช่น สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา บุคคลที่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา และศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาเป็นเวลา ๑ ปี แล้วออกไปจากระบบการศึกษาในกรณีเช่นนี้จะถือว่าบุคคลผู้นั้นมึระดับการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา

เนื่องจากระบบการศึกษาของประเทศต่าง ๆ แตกต่างกัน การเก็บสถิติเกี่ยวกับระดับการศึกษาของประชากรจึงจำเป็นต้องแสดงให้เห็นระบบของโรงเรียนด้วย เช่น ใน

^๑UNESCO, Manual of Educational Statistics, (Netherland : UNESCO, 1961), pp. 55 - 57.

ระดับประถมศึกษาบางประเทศจะใช้ระบบการเรียน ๔, ๕, ๖, ๗ หรือ ๘ ปี ในระดับมัธยมศึกษาใช้เวลาในการเรียนนับตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เป็นเวลา ๘, ๑๐, ๑๑, ๑๒ หรือ ๑๓ ปี

ระเบียบวิธีการวัดระดับการศึกษา (Methods of Measurement) ยูเนสโก^๒ ได้เสนอแนะการวัดระดับการศึกษาของประชากรไว้ ๒ วิธีคือ

๑. ใช้สำมะโนประชากร ประเทศต่าง ๆ ที่ได้ทำการวิจัยระดับการศึกษาของประชากร ได้แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่งเก็บรวบรวมสถิติเกี่ยวกับระดับการศึกษาของประชากรโดยยึดถือชั้นสูงสุดที่สอบได้เป็นเกณฑ์ ซึ่งได้แก่ประเทศทางซีกโลกตะวันตก และเอเชียบางประเทศที่ขอเสนอแนะจากองค์การสหประชาชาติ (United Nation) กลุ่มที่สองเก็บรวบรวมสถิติเกี่ยวกับระดับการศึกษาของประชากรโดยยึดถือระดับสูงสุดที่สอบได้เป็นเกณฑ์ ซึ่งได้แก่ประเทศต่าง ๆ ในยุโรป เอเชียบางประเทศ และอาฟริกาบางประเทศ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของทั้งสองกลุ่มนี้จะใช้คำถามแตกต่างกันดังตัวอย่างต่อไปนี้

ประเทศที่อยู่ในกลุ่มที่หนึ่ง เช่น สหรัฐอเมริกา ได้ตั้งคำถามในการสำรวจระดับการศึกษาของประชากรดังนี้

- (๑) ท่านเรียนหนังสือชั้นสูงสุดชั้นอะไร
- (๒) ท่านเรียนและสอบไล่ไต่ชั้นนั้นหรือเปล่า

ประเทศที่อยู่ในกลุ่มที่สอง เช่น สเปน ได้ตั้งคำถามในการสำรวจระดับการศึกษาของประชากรไว้ดังนี้

- (๑) ท่านกำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นอะไร
- (๒) ท่านสำเร็จการศึกษาระดับชั้นอะไร

^๒Ibid., pp. 57 - 61.

คำตอบของคำถามในแต่ละข้อ ให้ใช้อักษรย่อแทน ดังนี้

O = ไม่ได้เรียน E = ประถมศึกษา P = อาชีวศึกษา
M = มัธยมศึกษา S = อุดมศึกษา

๒. จากรายงานประจำปี หรือรายงานการศึกษาต่าง ๆ เช่น รายงานสถิติ การศึกษาภาคสมบูรณ เป็นต้น

วิธีการจัดประเภทและเข้ตาราง (Classification and Tabulation) ยูเนสโก^๓ ได้เสนอแนะวิธีการจัดประเภทสถิติเกี่ยวกับระดับการศึกษาของประชากรไว้ หลายวิธี ได้แก่ การจัดประเภทตามเพศและอายุ (Classification by Sex and Age) การจัดประเภทเป็นเขตในเมืองและชนบท (Urban-Rural Classifications) แต่วิธีการที่ใช้มากที่สุดคือ การจัดประเภทตามระดับการศึกษา (Classification by Level of Education) โดยจัดจำแนกการศึกษ้ออกเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา หรืออาจจัดจำแนกให้ละเอียดเป็น ๕ รายการ (Categories) ดังต่อไปนี้

๑. ประชากรที่ไม่รู้หนังสือ รายการนี้ไม่จำเป็นสำหรับประเทศที่ประชากร ทั้งหมดได้รับการศึกษา แต่จำเป็นสำหรับประเทศที่มีประชากรส่วนหนึ่งที่ไม่ได้รับการศึกษา

๒. ประชากรที่สำเร็จการศึกษาในระดับต่ำกว่าประถมศึกษา รายการนี้ จำเป็นสำหรับประชากรที่เรียนไม่จบระดับประถมศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประชากรที่มีอายุมาก

๓. ประชากรที่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา รายการนี้อาจแบ่งย่อย เป็น

๓.๑ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้น

^๓ Ibid., pp. 62 - 64.

๓.๒ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนปลาย

๔. ประชากรที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา รายการนี้อาจแบ่งย่อย

เป็น

๔.๑ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญ

๔.๒ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ

๔.๓ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสายอาชีพ

๔.๔ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ

๕. ประชากรที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา รายการนี้อาจแบ่งย่อยเป็น

๕.๑ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี

๕.๒ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี

๖. อื่น ๆ ได้แก่ประชากรที่ไม่สามารถจะจัดระดับการศึกษาเป็นพวกใดพวก

หนึ่งตามรายการดังกล่าว มีข้อเสนอแนะในการเก็บสถิติของประชากรกลุ่มนี้ ๒ วิธี คือ

๖.๑ ให้กระจายประชากรพวกนี้ไปตามรายการต่าง ๆ ให้ได้สัดส่วนกัน

๖.๒ จัดจำแนกประชากรพวกนี้ไว้เป็นอีกรายการหนึ่งต่างหาก และหัก

ออกจากประชากรทั้งหมดเมื่อต้องการคำนวณร้อยละของประชากรที่ได้รับการศึกษาในระดับต่าง ๆ ตามรายการที่จำแนกไว้

สิ่งที่ต้องระวังในการจัดประเภทตามระดับการศึกษา คือ การแจงนับซ้ำ (Double Counting) สำหรับบุคคลที่สำเร็จการศึกษาในหลายระดับ การแจงนับระดับการศึกษาของผู้นั้นให้นับเพียงระดับเดียวคือระดับสูงสุด แต่ถ้าวระดับต่าง ๆ เหล่านั้นไม่มีสูงและต่ำกว่ากัน การแจงนับระดับการศึกษาของผู้นั้นให้นับระดับหลังสุดที่เรียนสำเร็จ เช่น บุคคลที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิทยาศาสตร์ และศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีในสาขาครุศาสตร์ ก็จะนับระดับการศึกษาของบุคคลผู้นั้นเป็นปริญญาตรีในสาขาครุศาสตร์

การกำหนดระดับการศึกษาของประชากร โดยยึดถือชั้นสูงสุดหรือระดับสูงสุดที่สอบได้

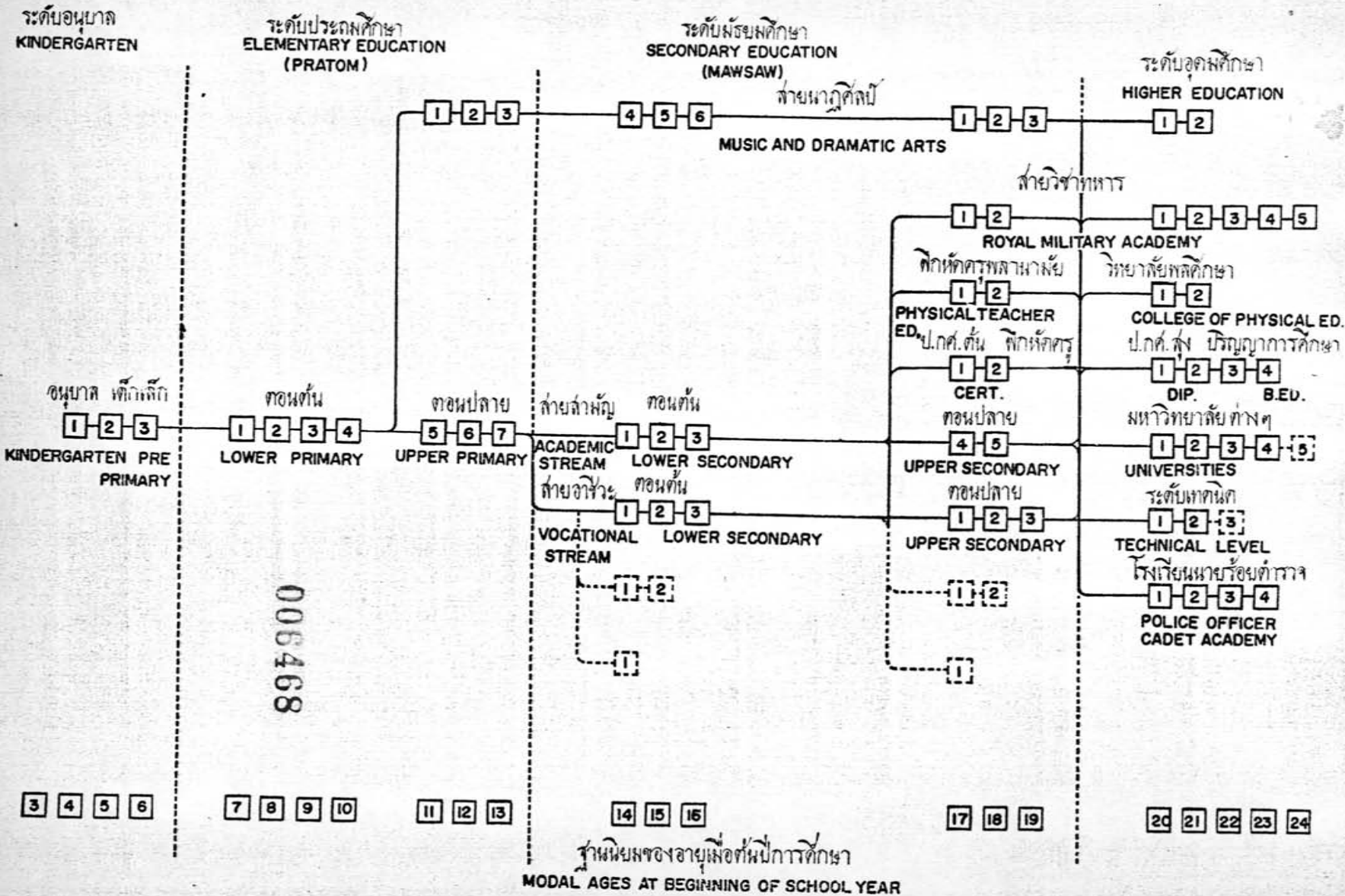
เป็นเกณฑ์ จำเป็นที่จะต้องทราบบันไดการศึกษา (Educational Ladder) ในระบบ
 การศึกษานั้น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดคะแนนให้กับการศึกษาในแต่ละระดับ
 เช่น สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาที่ใช้ระบบการเรียน ๗ ปี จะกำหนดคะแนน
 เป็น ๗ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่ใช้เวลาเรียน ๓ ปี จะกำหนดคะแนนเป็น
 ๑๐ โดยนับเวลาเรียนตั้งแต่ประถมปีที่ ๑ จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เป็นเวลา ๑๐ ปี เมื่อ
 เปลี่ยนระดับการศึกษาของประชากรในรายการต่าง ๆ เป็นคะแนนแล้วก็สามารถคำนวณ
 หาค่าเฉลี่ยซึ่งใช้เป็นดัชนีในการที่จะบอกระดับการศึกษาของประชากรได้ว่าอยู่ในระดับใด

สำหรับระบบการศึกษาของประเทศไทย แสดงตามแผนภูมิ^๔ ดังนี้

^๔สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรื, รายงานการศึกษาและรายงาน
 くり พ.ศ. ๒๕๑๒ - ๒๕๑๓ (พระนคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การชายและ
 การชอแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๓).

แผนภูมิ ๕ แสดงระบบโรงเรียนแยกตามระดับ ประเภทวิชา

ARTICULATION CHART OF THE SCHOOL SYSTEM BY LEVEL AND TYPE OF COURSE.

1 18222222

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแล้วว่า คุณภาพของการศึกษาส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู ประเทศที่มีความก้าวหน้าทางการศึกษา ครูส่วนใหญ่จะมีคุณวุฒิสูง เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี เป็นต้น ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ได้กำหนดมาตรฐานของวุฒิครูที่จะทำการสอนในแต่ละระดับการศึกษาไว้ดังนี้

ประเทศสหรัฐอเมริกา ถือว่าคุณวุฒิของครูเป็นสิ่งจำเป็นในการที่จะทำการศึกษาใดมาตรฐาน ทุกรัฐของสหรัฐอเมริกาได้ตั้งมาตรฐานไว้ว่า ครูที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาจะต้องมีวุฒิปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ ซึ่งสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน วิทยาลัยที่เปิดสอนทางด้านศิลปศาสตร์ (Liberal Arts College) และสถาบันฝึกหัดครู สถาบันเหล่านี้จะเปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ศิลปดนตรี คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ในอนาคตรัฐบาลได้กำหนดมาตรฐานไว้ว่า ครูควรจะมีความรู้ขั้นปริญญาโท เพราะถือว่าครูที่มีวุฒิปริญญาตรี มีความรู้ไม่พอเพียงที่จะสอนเด็กในปัจจุบันให้มีความรู้ครบถ้วนได้ ในระดับปริญญาตรีครูควรจะเรียนความรู้ทั่วไปเป็นรากฐาน และเข้าใจวิทยาการในหลากหลายที่สุดเท่าที่จะทำได้ หลังจากได้รับปริญญาตรีแล้ว ควรจะเรียนวิชาเฉพาะทางครูอีก ๒ ปี โดยเรียนทางด้านจิตวิทยาและหลักสูตรทางครูอย่างอื่นเป็นเวลาหนึ่งปีถึงหนึ่งปีครึ่ง และอีกครึ่งปีถึงหนึ่งปีให้ฝึกงาน^๖ จากรายงานการสำรวจการมัธยมศึกษาทั่วโลกครั้งที่ ๓ ใน พ.ศ. ๒๕๐๔ ของยูเนสโก^๕ ได้

^๕ UNESCO, International Bureau of Education, Secondary Teacher Training (Paris : IBE Publications No.155, 1954), p.178.

^๖ สุนทร สุนันทชัย, "ความก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในสหรัฐอเมริกา," ศูนย์ศึกษา, ๘ (พฤษภาคม, ๒๕๐๔), ๖๕ - ๖๖.

^๗ UNESCO, World Survey of Education III Secondary Education (UNESCO, 1961), p. 1373.

ขอเท็จจริงว่า ครูที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาที่มีวุฒิปริญญาโทมีจำนวนถึงร้อยละ ๘๘ นอกจากนี้วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยทุกแห่งยังได้เปิดการศึกษาภาคฤดูร้อนในกรณีที่มีโอกาสศึกษาต่อเพื่อให้มีวุฒิสถูสูงขึ้น

ในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี รัฐบาลสาธารณรัฐเกาหลีได้จัดตั้งฝึกหัดครูเป็น เรื่องที่สำคัญที่สุด จุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ ผลิตครูที่มีวุฒิสถูใหม่จำนวนเพียงพอกับจำนวน นักเรียนที่เพิ่มขึ้น และได้กำหนดมาตรฐานของวุฒิสถูที่ทำการสอนในระดับต่าง ๆ ครูที่ ทำการสอนในระดับประถมศึกษาต้องสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู (Junior Teacher's College) ครูที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาต้องสำเร็จการศึกษาจาก วิทยาลัยวิชาการศึกษาและมหาวิทยาลัย และเป็นผู้เชี่ยวชาญวิชาเฉพาะ กระทรวงศึกษา ชิงการของสาธารณรัฐเกาหลีได้เร่งดำเนินการที่จะยกระดับวุฒิสถูให้สูงขึ้นกว่าเดิม โดยจัด ตั้งสถาบันฝึกอบรมครู (The Institutes for Training Teacher) ขึ้นในวิทยาลัย วิชาการศึกษา และมหาวิทยาลัยใน พ.ศ. ๒๕๑๑ สถาบันนี้จะรับครูที่ไม่มีวุฒิสถูหรือมีวุฒิสถูต่ำ เข้าศึกษาในระหว่างภาคฤดูร้อน ฤดูหนาว และภาคค่ำ นอกจากนี้รัฐบาลสาธารณรัฐ เกาหลียังได้รับความช่วยเหลือในด้านการฝึกหัดครู ภายใต้สัญญาฉบับวิทยาลัยยอร์ด ที่บอดี้ (George Peabody Teacher's College) โดยองค์การ ไอ ซี เอ (I C A) เป็นผู้ให้ทุนในการจัดทำโรงฝึกงาน (Workshop) ให้ผู้บริหาร และครูอาจารย์ได้มา ฝึกปฏิบัติการแผนใหม่ จัดสัมมนาและประชุมอบรม จัดปรับปรุงหลักสูตร และตั้งคณะ กรรมการวิจัยทางการศึกษาของเกาหลี เพื่อปรับปรุงและเตรียมครูให้มีวุฒิสถูที่เหมาะสม ทั้งนี้ก็ควยวักตฤประสงค่อนสำคัญที่จะผลิตครูที่มีวุฒิสถูไปทำการสอน และยังคงพยายามส่งเสริม

ครูประจำการให้มีความรู้เพิ่มเติม ท้นต่อความเจริญของโลกและสังคมปัจจุบัน^๘

จากสถิติเกี่ยวกับความก้าวหน้าทางการศึกษาในภูมิภาคเอเชียของยูเนสโก ใน พ.ศ. ๒๕๑๒^{๑๐} ใ้รายงานจำนวนครูที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาของสาธารณรัฐ เกาหลีตามระดับการศึกษา (Educational Attainment) ใ้ว่า ครูที่ทำการสอนใน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นครูที่สำเร็จการศึกษาชั้น ๑๓ ถึง ๑๔ มีจำนวนร้อยละ ๒๕.๑ ครูที่สำเร็จการศึกษาชั้น ๑๕ ถึง ๑๖ มีจำนวนร้อยละ ๖๑.๐ และครูที่สำเร็จการศึกษา ชั้น ๑๗ ขึ้นไปมีจำนวนร้อยละ ๒.๖ ส่วนครูที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นครูที่สำเร็จการศึกษาชั้น ๑๓ ถึง ๑๔ มีจำนวนร้อยละ ๑๒.๗ ครูที่สำเร็จการศึกษา ชั้น ๑๕ ถึง ๑๖ มีจำนวนร้อยละ ๗๖.๔ และครูที่สำเร็จการศึกษาชั้น ๑๗ ขึ้นไปมีจำนวน ร้อยละ ๖.๓

ในประเทศญี่ปุ่น ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง มีครูที่ไม่มีวุฒิชุดอยู่จำนวนหนึ่ง ต่อมา ภายหลังสงคราม จำนวนร้อยละของครูเหล่านี้ได้ลดลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากว่าญี่ปุ่นได้ พัฒนาระบบการฝึกหัดครู และขยายการฝึกหัดครูในมหาวิทยาลัย ในพ.ศ. ๒๔๘๐ รัฐบาล ญี่ปุ่นได้ปรับปรุงวิทยาลัยครูที่มีอยู่เดิมให้เป็นมหาวิทยาลัย กำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษา ๔ ปี และกำหนดให้มีมหาวิทยาลัยอย่างน้อย ๑ แห่งในแต่ละอำเภอ ยกฐานะแผนกศิลปศาสตร์ และการศึกษาทั่วไป (Department of Liberal Arts and Education) ขึ้นเป็น มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนคณะต่าง ๆ (Multiple-Faculty University) และปรับปรุง มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนคณะต่าง ๆ ให้เป็นมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนทางด้านวิทยาศาสตร์ และ

^๘ วิจารณ์ บัวศรี, "การศึกษาในสาธารณรัฐเกาหลี", ศูนย์ศึกษา ๔ (มกราคม, ๒๕๐๔), ๒๐ - ๒๒ .

^{๑๐} UNESCO, Progress of Education in the Asian Region : A Statistical Review (Bangkok : UNESCO, 1964), p. 26.

อักษรศาสตร์

รัฐบาลญี่ปุ่นได้วางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับครูที่ทำการสอนในระดับการศึกษาต่าง ๆ โดยจำแนกครูออกเป็น ๓ ประเภท คือ ครูประจำการอันดับ ๑ (Regular First Class) ครูประจำการอันดับ ๒ (Regular Second Class) และครูสำรอง (Emergency) ครูประจำการจะต้องสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย ซึ่งจะต้องเรียนวิชาทั่วไป วิชาเฉพาะ และวิชาครู ครูประจำการอันดับ ๑ ที่ทำการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น จะต้องสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ครูประจำการอันดับ ๒ ที่ทำการสอนในระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น จะต้องสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู (Junior College) หรือสถาบันอื่นที่เทียบเท่า ครูสำรองที่ทำการสอนในระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น จะต้องสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นอย่างต่ำ สำหรับครูประจำการอันดับ ๑ และอันดับ ๒ ที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะต้องสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาโทและปริญญาตรีตามลำดับ ส่วนครูสำรองที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะต้องสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครูเป็นอย่างต่ำ^{๑๑} จากรายงานการศึกษาของญี่ปุ่นในพ.ศ. ๒๕๑๓^{๑๒} ได้ขอเท็จจริงว่า ครูที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นครูที่สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรี มีจำนวนร้อยละ ๕๒.๘ ครูที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัย (หลักสูตร ๒ ปี) มีจำนวนร้อยละ ๔๓.๘ ครูที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนร้อยละ ๓.๗ ส่วนครูที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นครูที่สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรี มีจำนวนถึงร้อยละ ๘๑.๒ ครูที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครูมีเพียงร้อยละ ๑.๓ นอก

^{๑๑}T.W.G. Miller (editor), Education in South-East Asia (Sydney : Jan-Novak, 1968), pp. 278 - 280.

^{๑๒}Ministry of Education Japan, Education Standards in Japan (Tokyo : Ministry of Education, 1970), p. 102.

จากนี้รัฐบาลญี่ปุ่นยังได้จัดให้มีการอบรมครูประจำการ และเปิดโอกาสให้ครูที่มีวุฒิค่าได้
ศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย เพื่อให้มีความรู้เพิ่มขึ้น

ในประเทศที่ยังพัฒนา เช่น อาฟกานิสถาน เนปาล และ ลาว ประเทศต่างๆ
เหล่านี้ประสบปัญหาในเรื่องการขาดแคลนครูที่มีวุฒิ เนื่องจากสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ ไม่
สามารถที่จะผลิตครูให้มีจำนวนพอเพียงกับความต้องการของประเทศได้ ฉะนั้นรัฐบาลจึง
จำเป็นต้องบรรจุครูที่มีวุฒิค่าเขาไปทำการสอน

ประเทศอาฟกานิสถาน จากรายงานการสำรวจการมัธยมศึกษาทั่วโลกครั้งที่ ๓
ในพ.ศ. ๒๕๐๘ ของยูเนสโก^{๑๓} ได้ข้อเท็จจริงว่า ครูที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษา
มีวุฒิค่า เนื่องจากว่ามี การขยายตัวทางการมัธยมศึกษา จึงต้องการครูในระดับนี้เป็น
จำนวนมากทุกสาขาวิชา โดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์ ครูที่ทำการสอนในระดับนี้มี
วุฒิตั้งแต่สำเร็จการศึกษาชั้น ๗ จนถึงระดับปริญญาตรี เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครู
รัฐบาลอาฟกานิสถานได้อนุญาตให้ครูต่างชาติเข้ามาทำการสอนได้ จากสถิติเกี่ยวกับความ
ก้าวหน้าทางการศึกษาในภูมิภาคเอเชียของยูเนสโก ในพ.ศ. ๒๕๑๒^{๑๔} ได้รายงานวุฒิ
ต่าง ๆ ของครูในประเทศอาฟกานิสถานไว้ว่า ครูที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาเป็นครู
ที่สำเร็จการศึกษากว่าชั้น ๑๒ มีจำนวนถึงร้อยละ ๕๐ ครูที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบัน
ฝึกหัดครูชั้นสูง (Higher Teacher's College) มีจำนวนร้อยละ ๑.๘ และครูที่สำเร็จ
การศึกษาระดับปริญญาตรีมีจำนวนเพียงร้อยละ ๕.๘

ประเทศที่กำลังพัฒนาทางการศึกษา เช่น อินเดีย อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย
ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ได้ขยายการศึกษาออกไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้เกิดความจำเป็นที่

^{๑๓} UNESCO, op.cit., p. 165.

^{๑๔} UNESCO, op.cit., p. 21.

จะต้องบรรจุครูใหม่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้มาตรฐานความรู้ของครูเหล่านี้จึงต่ำอยู่ในบางประเทศ แต่ทุกประเทศก็พยายามให้ครูได้มีโอกาสปรับปรุงวุฒิของตนให้สูงขึ้น ในซีลอน ปากีสถาน และไทย ได้มีการจัดอบรมครูประจำการ อนุญาตให้ครูไคลาศึกษาต่อในวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย ในอินเดีย ได้จัดให้มีการประชุมพิเศษแก่ครูประถมศึกษาในเขตชนบทโดยใช้เวลา ๔ ถึง ๘ สัปดาห์

ประเทศอินเดีย ในพ.ศ. ๒๔๕๐ ได้มีการปรับปรุงการศึกษาในมหาวิทยาลัย จึงต้องมีการปรับปรุงการมัธยมศึกษาด้วย ในพ.ศ. ๒๔๕๔ รัฐบาลอินเดียได้จัดตั้งสถาบันฝึกหัดครู ๕๔ แห่ง เพื่อผลิตครูที่มีคุณภาพออกไปทำการสอนในระดับต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้กำหนดมาตรฐานของวุฒิครูที่ทำการสอนในระดับต่าง ๆ ไว้ด้วย ครูที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาต้องสำเร็จการศึกษาในระดับอนุปริญญาหรือปริญญาตรี แต่ยังมีครูที่มีวุฒิต่ำอยู่จำนวนหนึ่ง ทั้งนี้รัฐบาลจึงได้จัดให้มีการอบรมครูประจำการขึ้นเพื่อลดจำนวนครูที่มีวุฒิต่ำให้น้อยลง และเป็นการช่วยให้ครูมีความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับทฤษฎีทางการศึกษา วิทยาลัยครูและมหาวิทยาลัยได้จัดตั้งแผนกบริการทางการศึกษา (Department of Extension Service) เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่ครูที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษา^{๑๕} จากสถิติเกี่ยวกับความก้าวหน้าทางการศึกษาในภูมิภาคเอเชียของยูเนสโกในพ.ศ. ๒๕๑๒^{๑๖} ได้รายงานเกี่ยวกับวุฒิครูในอินเดียไว้ว่า ตั้งแต่พ.ศ. ๒๔๕๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๔ รัฐบาลอินเดียได้ปรับปรุงวุฒิของครูให้สูงขึ้น ในพ.ศ. ๒๔๕๔ ครูที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาเป็นครูที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาหรือสูงกว่า มีจำนวนร้อยละ ๔๒ ได้เพิ่มเป็นจำนวนร้อยละ ๕๑ ในพ.ศ. ๒๕๐๔ ส่วนครูที่สำเร็จการศึกษาในระดับอนุปริญญา มีจำนวนร้อยละ ๔๑ ลดลงเหลือจำนวนร้อยละ ๓๙ ในพ.ศ. ๒๕๐๔

^{๑๕} Miller (editor), op.cit., p. 35.

^{๑๖} UNESCO, op.cit., p. 23.

สำหรับประเทศไทย ตามนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๑๕ ถึง ๒๕๑๙^{๑๗} ส่วนหนึ่งมุ่งที่จะสนับสนุนการศึกษาทางค่านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และขยายการมัธยมศึกษาเพื่อผลิตกำลังคนระดับกลางที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศและเพื่อศึกษาต่อในระดับสูง และจะขยายการผลิตครูทุกระดับให้พอเพียงแก่ความต้องการของประเทศ สำหรับการมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้วางนโยบายที่จะขยายทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ ดังนี้

๑. ปรับปรุงและขยายการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนระดับกลาง โดยเน้นส่วนภูมิภาคเป็นพิเศษ พร้อมทั้งปรับปรุงการจัดการมัธยมศึกษาให้มีหลักสูตรกว้างขวาง ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกเรียนใดตามความถนัด

๒. ปรับปรุงคุณภาพของครูทั้งในค่านคุณวุฒิและการศึกษา อบรม รวมทั้งส่งเสริมสวัสดิภาพของครู

๓. ปรับปรุงและขยายโรงเรียนมัธยมในส่วนภูมิภาค เพื่อสกัดนักเรียนที่จะหลั่งไหลเข้ามาในเมืองหลวง

๔. ปรับปรุงประสิทธิภาพของโรงเรียนราษฎร์โดยเฉพาะค่านคุณภาพ

๕. ปรับปรุงประสิทธิภาพของการศึกษา เพื่อลดอัตราความสูญเปล่าและสนองความต้องการของนักเรียน

การจัดการศึกษาในระดับมัธยมเท่าที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันยังมีปัญหาหลายประการ ประการที่สำคัญคือ

๑. เรื่องความสูญเปล่าและประสิทธิภาพทางการศึกษา ในพ.ศ. ๒๕๑๒ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสอบตกจำนวนร้อยละ ๓๘.๘๖ และนอกจากนั้นนักเรียนที่

^{๑๗} กระทรวงศึกษาธิการ, แผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๙, (พระนคร : ๒๕๑๕), หน้า ๕, ๕๑, ๓๔.

สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ยิ่งขาดความรู้และประสบการณ์ที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

๒. การขาดแคลนครูที่มีวุฒิ การขาดแคลนครูวิชาเฉพาะเป็นอุปสรรคที่จะทำให้คุณภาพของการเรียนการสอนต่ำลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางจังหวัดที่ยังขาดแคลนครูสอนวิชาเฉพาะบางวิชา เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ ศิลป

จากรายงานภาคสมบูรณสามะโนโรงเรียนและสามะโนครูในพ.ศ. ๒๕๑๑^{๑๘} ได้ขอเท็จจริงว่า เมื่อเปรียบเทียบบรรดาโรงเรียนต่าง ๆ ในสายสามัญระหว่างสามะโน ๒๕๐๕ ถึง ๒๕๑๑ แล้วปรากฏว่า โรงเรียนต่าง ๆ ในสายสามัญ ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าป.กศ.ต้นลดต่ำลงทุกปี และครูที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่าขึ้นไปมีแนวโน้มสูงขึ้น นอกจากโรงเรียนราษฎร์ (สามัญ)^{๑๙} ซึ่งมีอัตราส่วนรอยคงที่

	ปี	ปริญญาตรีและ สูงกว่า	อนุปริญญาหรือ เทียบเท่า	ป.กศ.ต้น และอาชีวะ	ต่ำกว่า ป.กศ.ต้น
มัธยมวิสามัญ	๒๕๐๕	๓๐.๓	๕๓.๒	๑๔.๕	๒.๐
	๒๕๑๐	๓๓.๗	๕๐.๖	๑๒.๘	๒.๘
	๒๕๑๑	๓๔.๘	๕๐.๔	๑๒.๖	๒.๑

^{๑๘}สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, รายงานภาคสมบูรณสามะโนโรงเรียนและสามะโนครู ๒๕๑๑ (พระนกร : ชุมนุมสหกรรมการขายและการซื้อแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๑), หน้า ๘.

^{๑๙}โรงเรียนราษฎร์ (สามัญ) หมายถึงโรงเรียนที่เปิดสอนในสายสามัญในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย

	ปี	ปริญญาตรี และสูงกว่า	อนุปริญญาหรือ เทียบเท่า	ป.กศ.ต้น และอาชีวะ	ต่ำกว่า ป.กศ.ต้น
ราษฎร (สามัญ)	๒๕๐๙	๓.๕	๑๓.๕	๒๗.๑	๕๕.๙
	๒๕๑๐	๓.๘	๑๔.๙	๒๘.๒	๕๓.๕
	๒๕๑๑	๓.๘	๑๔.๗	๒๘.๗	๕๓.๒

ในระหว่างพ.ศ. ๒๕๐๙ ถึง ๒๕๑๑ ครูที่มีวุฒิระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีอัตราส่วนร้อยละเพิ่มขึ้นมากที่สุด ประมาณร้อยละ ๑๖.๘ รองลงมาได้แก่ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า ร้อยละ ๑๐.๕ วุฒิป.กศ.ต้นและอาชีวะ ร้อยละ ๖.๘ ส่วนครูที่มีวุฒิต่ำกว่าป.กศ.ต้น ลดลง เมื่อเทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของครูในระหว่างพ.ศ. ๒๕๐๙ ถึง ๒๕๑๐ และ พ.ศ. ๒๕๑๐ ถึง ๒๕๑๑ อาจกล่าวได้ว่าในระหว่างพ.ศ. ๒๕๐๙ ถึง ๒๕๑๑ นี้ ครูในสายสามัญได้ปรับปรุงตัวเองให้มีวุฒิสูงขึ้นตามลำดับ

สำหรับโรงเรียนราษฎร ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีมีจำนวนน้อย มีครูที่มีวุฒิป.กศ.ต้นเป็นจำนวนมาก และวุฒิสามัญมีจำนวนมากที่สุด เนื่องจากได้นับจำนวนครูระดับประถมศึกษาที่มีวุฒิต่ำรวมอยู่ด้วย แต่กระนั้นก็ยังเห็นได้ว่า ครูที่มีวุฒิสูงมีจำนวนน้อยกว่าในโรงเรียนรัฐบาล

ครูที่มีวุฒิสูงมักจะอยู่ในส่วนกลางมากกว่าส่วนภูมิภาค เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น ความปลอดภัย การคมนาคม สวัสดิการและบริการต่าง ๆ ในส่วนกลางดีกว่าในส่วนภูมิภาค ในพ.ศ. ๒๕๐๘ ครูณี ไทยวงศ์ และคณะ^{๒๐} ได้ศึกษาเรื่อง การจัดกำลังครูในโรงเรียนมัธยมทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้ขอคนพบว่า ครูที่มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี

^{๒๐}ครูณี ไทยวงศ์, "การจัดกำลังครูในโรงเรียนมัธยมทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค," (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๘).

ทั้งหมดคิดเป็นจำนวนร้อยละ ๑.๘๗ อยู่ในส่วนกลางร้อยละ ๑.๑๙ และอยู่ในส่วนภูมิภาค
จำนวนร้อยละ ๐.๖๘ ครูที่มีวุฒิสองกว่าปริญญาตรีอยู่ในส่วนกลางมากกว่าที่อยู่ในส่วน
ภูมิภาคจำนวนร้อยละ ๐.๕๑ ครูที่มีวุฒิสองกว่าปริญญาตรีที่อยู่ในส่วนภูมิภาคก็กระจายกัน
อยู่ในภาคต่าง ๆ ทั้ง ๑๒ ภาค สำหรับครูที่มีวุฒิปริญญาตรีทั้งหมดคิดเป็นจำนวนร้อยละ
๒๐.๖๖ อยู่ในส่วนกลางจำนวนร้อยละ ๘.๖๓ และอยู่ในส่วนภูมิภาคจำนวนร้อยละ ๑๒.๐๓
จำนวนครูวุฒิปริญญาตรีที่อยู่ในส่วนภูมิภาคสูงกว่าที่อยู่ในส่วนกลางจำนวนร้อยละ ๓.๔๐ แต่
ก็กระจายไปตามภาคต่าง ๆ ทั้ง ๑๒ ภาค

ครูที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาคส่วนใหญ่จะมีวุฒิต่ำกว่าระดับ
ปริญญา นิยพรพรณ ชูวาพิทักษ์^{๒๑} ทำการศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานของครูมัธยมศึกษาส่วน
ภูมิภาค และได้ขอคนพบว่า ครูระดับมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาคที่มีวุฒิปริญญาหรือเทียบเท่า
มีจำนวนมากถึงร้อยละ ๕๑.๘๘ รองลงมาคือ วุฒิปริญญาตรีและสูงกว่า มีจำนวนร้อยละ
๓๓.๗๒ วุฒิประกาศนี้ยบตรีวิชาการศึกษาและต่ำกว่า มีจำนวนร้อยละ ๑๔.๒๗ ในภาค
การศึกษาที่ ๑๒ ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๔๖.๕๘
รองลงมาได้แก่ภาคการศึกษาที่ ๑ และ ๔ คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๔๓.๕๘ และ ๔๒.๔๐
ตามลำดับ ส่วนภาคการศึกษาที่ครูมีวุฒิปริญญาตรีน้อยที่สุด ได้แก่ภาคการศึกษาที่ ๘ มี
จำนวนเพียงร้อยละ ๑๕.๓๘

ตามที่กล่าวมาแล้วว่า คุณภาพของการศึกษาจะดีหรือไม่ จะต้องประกอบด้วย
องค์ประกอบหลายอย่าง และสิ่งที่สำคัญคือ คุณภาพของครู ครูจะทำการสอนได้ผลหรือ

^{๒๑}นิยพรพรณ ชูวาพิทักษ์, "การปฏิบัติงานของครูมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาค,"
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย, ๒๕๑๔).

ไม่ประการหนึ่งขึ้นกับวุฒิครู^{๒๒} ในการปรับปรุงคุณภาพของครูตามแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ ๓^{๒๓} มีนโยบายที่จะยกระดับครูผู้ทำให้อุดมการณ์ และบรรจงครูใหม่ที่มีวุฒิสูง นอกจากวิธีดังกล่าวแล้ว ยังจะได้จัดตั้งศูนย์ศึกษาขึ้นในส่วนภูมิภาคต่าง ๆ เพื่ออบรมหลักสูตรระยะสั้น แก่ครูที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งการนำเอาความรู้ วิธีการและความคิดใหม่ ๆ มาเผยแพร่แก่ครู

ในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพของครู ยูเนสโก^{๒๔} ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

๑. การฝึกหัดครูเป็นงานสำคัญที่จะต้องกระทำในโปรแกรมการศึกษา คุณวุฒิ และการฝึกฝนของครูในแต่ละระดับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะเป็นตัวกำหนดอัตราการขยายทางด้านการศึกษา และเป็นตัวสมคณระหว่างการศึกษาทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ การขาดอาคาร อุปกรณ์การสอน ยังไม่ทำให้เกิดความล่าช้าทางการศึกษาเท่ากับการขาดแคลนครูที่เหมาะสม สถานะของครู บริการ คุณวุฒิ และประสบการณ์ของครูเป็นสิ่งที่มอทธิพลที่สำคัญที่สุดต่อความก้าวหน้าทางการศึกษา
๒. ครูที่ทำการสอนในระดับประถมศึกษา ควรจะสำเร็จการศึกษาชั้น ๑๐ และเรียนต่อในระดับฝึกหัดครูอีก ๒ ถึง ๔ ปี แล้วแต่ลักษณะของการพัฒนาของแต่ละประเทศ
๓. การจัดระบบและการพัฒนาระบบการฝึกหัดครูในแต่ละประเทศเป็นเรื่อง

^{๒๒} ชาร์ลส์ บัควรี, "เศรษฐกิจการศึกษากับการจัดการศึกษาในปัจจุบัน", ศูนย์ศึกษา ๑๒ (ตุลาคม, ๒๕๐๘), หน้า ๒๑.

^{๒๓} กระทรวงศึกษา, เรื่องเกม, หน้า ๕๔.

^{๒๔} UNESCO, Conference on Ministers of Educational and Ministers responsible for Economic Planning of Member States in Asia 22 - 29 November 1965, Perspective of Education in Asia (Bangkok : UNESCO), pp. 107 - 110.

สำคัญที่จะต้องจัดกระทำก่อน ควรมีโปรแกรมที่เหมาะสมในการยกระดับมาตรฐานของ
วุฒิศูให้สูงขึ้น และควรตรวจสอบบัณฑิตครูเท่าที่มีอยู่ คำนึงจำนวนครูที่
ต้องการในอนาคตและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโปรแกรมการสอนให้ดีขึ้น

๔. ครูที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาควรจะสามารถศึกษาชั้นปริญญาตรี
เป็นอย่างต่ำ การผลิตครูในระดับมัธยมศึกษานี้มีแบบแผน ๒ อย่าง คือ

๔.๑ เรียนวิชาทั่วไปและวิชาชีพไปพร้อมกัน ใช้เวลาในการเรียน ๓
ถึง ๔ ปี แล้วได้ปริญญาตรี

๔.๒ สำเร็จการศึกษาปริญญาอื่นแล้วเรียนวิชาครูอีก ๑ ปี

จากแบบแผนทั้ง ๒ อย่าง แนวโน้มทั่วไปจะยอมรับแบบแผนอันแรก เพราะว่า
ผู้เรียนสามารถใช้วิชาที่เรียนให้สัมพันธ์กับวิชาครูและการทำงานในอนาคต

๕. ครูที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญวิชาเฉพาะ
ประเทศต่าง ๆ มักจะประสบปัญหาในเรื่องการขาดแคลนครูวิชาเฉพาะในสาขาวิทยาศาสตร์
คณิตศาสตร์ อาชีว และภาษาต่างประเทศ ในบางประเทศได้จัดตั้งสถาบันฝึกหัดครูพิเศษ
เพื่อเตรียมครูในสาขาวิชาเหล่านี้ และให้ทุนแก่นักศึกษาที่เรียนในระดับปริญญาตรีในมหา-
วิทยาลัยตามสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้ออกมาทำการสอน
ตามสาขาวิชานั้น ๆ

๖. การอบรมครูประจำการ (Inservice Training) เป็นสิ่งสำคัญใน
การยกระดับวุฒิศูให้สูงขึ้น ในเรื่องนี้มีแบบแผน ๓ อย่าง

๖.๑ ให้ครูได้มีโอกาสในการปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยต่อความก้าวหน้า
ทางวิทยาการและทฤษฎีใหม่ ๆ

๖.๒ สนับสนุนให้ครูที่มีวุฒิต่ำหรือครูที่ไม่ได้รับการฝึกฝนได้มีโอกาสเพิ่ม
วุฒิสูให้สูงขึ้น

๖.๓ ช่วยเหลือครูที่มีวุฒิต่ำปรับปรุงตนเองให้มีวุฒิสูสูงขึ้น